

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 2021

321/2021

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten BSE-taudin sekä lammas- ja vuohieläinten scrapien vastustamisesta

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään eläintautilain (76/2021) 23 §:n 6 momentin ja 36 §:n 4 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa annetaan tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 999/2001 (jäljempänä *TSE-asetus*) täydentävät säännökset aluehallintoviraston ja Ruokaviraston tehtävistä nautaeläinten BSE-taudin ja lampaiden ja vuohien scrapien vastustamisesta.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- 1) *nautaeläimellä* eläintä, joka kuuluu johonkin sukuihin *Bison*, *Bos* (mukaan lukien alasukut *Bos*, *Bibos*, *Novibos*, *Poephagus*) ja *Bubalus* (mukaan lukien alasuku *Anoa*) kuuluvista sorkkaeläinten lajeista, sekä näiden lajien risteytyksenä syntynyttä jälkeläistä;
- 2) *lammaseläimellä* eläintä, joka kuuluu johonkin sukuun *Ovis* kuuluvista sorkkaeläinten lajeista, sekä näiden lajien risteytyksenä syntynyttä jälkeläistä;
- 3) *vuohieläimellä* eläintä, joka kuuluu johonkin sukuun *Capra* kuuluvista sorkkaeläinten lajeista, sekä näiden lajien risteytyksenä syntynyttä jälkeläistä; sekä
- 4) *kohortteläimellä* TSE-asetuksen liitteessä I määritellyn kohortin eläintä.

Tässä asetuksessa käytetään lisäksi käsitteitä klassinen ja epätyypillinen scrapie-tapaus siten kuin ne on määritelty TSE-asetuksen liitteessä I.

TSE-tautien seuranta

3 §

Muiden kuin teurastamossa tai teuraskuljetuksen aikana kuolleiden nautaeläinten BSE-taudin seuranta

Kunnaneläinlääkäri huolehtii TSE-asetuksen liitteessä III tarkoitetun kuolleiden tai lopetettujen nautaeläinten BSE-seurantaan liittyvästä näytteenotosta laitoksessa, joka muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveystäydennöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 nojalla on hyväksytty ottamaan vastaan luokkaan 1 kuuluvaa ainesta.

Poiketen siitä, mitä TSE-asetuksen liitteessä III säädetään, nautaeläimiä ei testata 1 momentissa tarkoitetun seurannan yhteydessä, jos ne ovat kuollessaan tai lopetettaessa enintään 48 kuukauden ikäisiä ja jos ne ovat syntyneet Suomessa, Alankomaissa, Belgiassa, Espanjassa, Irlannissa, Italiassa, Itävallassa, Kreikassa, Kroatiassa, Kyproksella, Latviassa, Liettuassa, Luxemburgissa, Maltalla, Pohjois-Irlannissa, Portugalissa, Puolassa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa, Slovakiassa, Sloveniassa, Tanskassa, Tšekissä, Unkarissa tai Virossa. Muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa kuin Pohjois-Irlannissa syntyneitä nautaeläimiä ei myöskään testata, jos ne ovat kuollessaan tai lopetettaessa enintään 48 kuukauden ikäisiä ja jos ne on siirretty jäsenvaltioon tai Pohjois-Irlantiin ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Alueella, jolla ei ole järjestetty kuolleiden tai lopetettujen nautaeläinten keräilyä, kunnaneläinlääkäri, muu eläinlääkäri tai toimija voi toimittaa Ruokavirastoon näytteitä pitopaikassa kuolleesta tai lopetetusta yli 48 kuukauden ikäisestä nautaeläimestä tutkittaviksi BSE-taudin varalta.

4 §

Teurastettujen, teurastamossa kuolleiden ja lopetettujen sekä teuraskuljetuksen aikana kuolleiden nautaeläinten BSE-taudin seuranta

TSE-asetuksen liitteessä III tarkoitetusta teurastettujen, teurastamossa kuolleiden ja lopetettujen sekä teuraskuljetuksen aikana kuolleiden nautaeläinten BSE-seurantaan liittyvästä näytteenotosta huolehtii teurastamossa se viranomainen, joka eläintautilain (76/2021) mukaan vastaa eläintautien vastustamisesta kyseessä olevassa teurastamossa. Muussa pitopaikassa kuin teurastamossa näytteenotosta huolehtii kunnaneläinlääkäri.

Poiketen siitä, mitä TSE-asetuksen liitteessä III säädetään, mainitussa liitteessä olevan A luvun I osan 2.1 tai 3.1 kohdassa tarkoitettuja nautaeläimiä ei testata, jos ne ovat teurastettaessa, kuollessaan tai lopetettaessa enintään 48 kuukauden ikäisiä ja jos ne ovat syntyneet Suomessa, Alankomaissa, Belgiassa, Espanjassa, Irlannissa, Italiassa, Itävallassa, Kreikassa, Kroatiassa, Kyproksella, Latviassa, Liettuassa, Luxemburgissa, Maltalla, Pohjois-Irlannissa, Portugalissa, Puolassa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa, Slovakiassa, Sloveniassa, Tanskassa, Tšekissä, Unkarissa tai Virossa.

Muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa kuin Pohjois-Irlannissa syntyneitä nautaeläimiä ei myöskään testata 1 momentissa tarkoitetun seurannan yhteydessä, jos ne ovat kuollessaan tai lopetettaessa enintään 48 kuukauden ikäisiä ja jos ne on siirretty jäsenvaltioon tai Pohjois-Irlantiin ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Edellä 2 momentissa mainituissa valtioissa tai alueilla syntyneitä TSE-asetuksen liitteessä III olevan A luvun I osan 2.2 kohdassa tarkoitettuja nautaeläimiä ei testata. Muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa kuin Pohjois-Irlannissa syntyneitä ja ennen 1 päivää

tammikuuta 2021 jäsenvaltioon tai Pohjois-Irlantiin siirrettyjä TSE-asetuksen liitteessä III olevan A luvun I osan 2.2 kohdassa tarkoitettuja nautaeläimiä ei testata.

Toimijan on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille yli 30 kuukauden ikäisen muualla kuin 2 momentissa mainitussa valtiossa tai alueella syntyneen nautan teurastamisesta omaan käyttöön. Ilmoitus on tehtävä viimeistään teurastusta edeltävänä arkipäivänä.

5 §

Kuolleiden ja lopetettujen lampaiden ja vuohien TSE-seuranta

TSE-taudin varalta on tutkittava kaikki yli 18 kuukauden ikäiset kuolleet tai lopetetut lampaat ja vuohet, jotka on toimitettu eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) nojalla hyväksytyyn laitokseen. Seurantaan liittyvästä näytteenotosta huolehtii kunnaneläinlääkäri.

Vähintään 50 uuhua tai kuttua pitävällä, 1 momentissa mainitussa laissa tarkoitettulla syrjäisellä alueella sijaitsevalla tilalla vuoden aikana kuolleista tai lopetetuista yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista on tutkittava TSE-taudin varalta vähintään yksi. Tilalla tarkoitetaan eräistä ohjelmaoperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain (1360/2014) 2 §:ssä määriteltyä maatilaa, joka voi käsittää yhden tai useamman pitopaikan. Toimijan on joko itse huolehdittava seurantaan liittyvän näytteen ottamisesta ja sen toimittamisesta Ruokavirastoon tutkittavaksi tai ilmoitettava eläimen kuolemasta tai lopetuksesta kunnaneläinlääkärille, joka huolehtii näytteenotosta ja näytteen toimittamisesta Ruokavirastoon.

Kunnaneläinlääkäri tai toimija voi toimittaa Ruokavirastoon TSE-taudin varalta tutkittaviksi näytteitä myös muilla syrjäisellä alueella sijaitsevilla tiloilla kuolleista tai lopetuista yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista.

6 §

Teurastettujen lampaiden ja vuohien TSE-seuranta ja näytteenotto teurastuksen yhteydessä

Kaikki teurastettaviksi lähetetyt yli 18 kuukauden ikäiset lampaat ja vuohet, joissa on merkkejä näivettymisestä tai neurologisista oireista tai jotka on hätäteurastettu, on teurastuksen yhteydessä tutkittava TSE-tautien varalta. Seurantaan liittyvästä näytteenotosta huolehtii se viranomainen, joka eläintautilain mukaan vastaa eläintautien vastustamisesta kyseessä olevassa teurastamossa.

3 luku

Nautaeläinten BSE-taudin torjunta

7 §

BSE-tautiin sairastuneeksi epäiltyä nautaeläintä koskeva siirtorajoitus

Jos aluehallintovirasto päättää asettaa BSE-tautiin sairastuneeksi epäillyn nautaeläimen TSE-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun siirtorajoituksen alaiseksi, rajoituksen kohteena oleva eläin on määrättävä tutkittavaksi uudelleen enintään kahden viikon pituisen määräajan kuluttua tai, jos eläin kuolee määräajan kuluessa, välittömästi eläimen kuoleman jälkeen.

8 §

Luettelo BSE-tartunnalle altistuneista eläimistä

Eläintaudin alkuperää ja levinneisyyttä koskevan selvityksen tekemisestä säädetään TSE-asetuksen 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Aluehallintovirasto toimittaa selvityksen perusteella laaditun luettelon elossa olevista kohortteläimistä ja BSE-positiivisen lehmän jälkeläisistä Ruokavirastolle ja niille aluehallintovirastoille, joiden alueella luettelossa mainittuja eläimiä pidetään.

9 §

Eläinten lopettaminen BSE-taudin toteamisen jälkeen

Ruokavirasto voi päättäessään taudin hävittämistoimenpiteistä TSE-asetuksen 13 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti soveltaa mainitun asetuksen liitteessä VII olevan B luvun 2.1. kohdan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa säädettyjä poikkeuksia.

Aluehallintoviraston tulee huolehtia, että yli 24 kuukauden ikäisistä lopetettaviksi määrätystä nautaeläimistä otetaan näytteitä BSE-taudin varalta tehtäviä tutkimuksia varten.

4 luku

Lammas- ja vuohieläinten scrapien torjunta

10 §

TSE-tautiin sairastuneeksi epäiltyä eläintä koskeva siirtorajoitus

Jos aluehallintovirasto päättää asettaa TSE-tautiin sairastuneeksi epäillyn lammas- tai vuohieläimen TSE-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun siirtorajoituksen alaiseksi, rajoituksen kohteena oleva eläin on määrättävä tutkittavaksi uudelleen enintään kahden viikon pituisen määräajan kuluttua tai, jos eläin kuolee määräajan kuluessa, välittömästi eläimen kuoleman jälkeen.

11 §

Luettelo TSE-tartunnalle altistuneista eläimistä

Eläintaudin alkuperää ja levinneisyyttä koskevan selvityksen tekemisestä säädetään TSE-asetuksen 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa.

Jos todettu tauti on klassinen scrapie, aluehallintovirasto toimittaa selvityksen perusteella laaditun luettelon tartunnalle altistuneista eläimistä ja niiden pitopaikoista Ruokavirastolle ja niille aluehallintovirastoille, joiden alueella luettelossa mainittuja eläimiä pidetään.

12 §

Toimenpiteet, kun klassinen scrapie on todettu

Jos pitopaikassa todetaan klassinen scrapie, sovelletaan taudin hävittämistoimenpiteiden osalta TSE-asetuksen liitteessä VII olevan B luvun 2.2.2 kohdan vaihtoehtoa 1. Ruokaviraston tulee määrätä lampaiden ja vuohien lopettaminen sekä raatojen ja lampaiden ja vuohien alkioiden ja sulusolujen hävittäminen suoritettavaksi tavalla, josta ei aiheudu taudin leviämisen vaaraa.

Ruokavirasto voi 1 momentissa säädetyn lisäksi tai sijasta soveltaa TSE-asetuksen liitteessä VII olevan B luvun 2.3 kohdan a alakohtaa hävittämistoimenpiteiden kohdistami-

seksi tartunnan saaneen eläimen edelliseen pitopaikkaan, jos tartunnan saanut eläin oli tuotu pitopaikkaan enintään kuusi kuukautta ennen taudin toteamista.

13 §

Toimenpiteet muissa pitopaikoissa, joissa on klassiselle scrapielle altistuneita eläimiä

Ruokaviraston on määrättävä klassiselle scrapielle altistuneiden eläinten lopettamisesta ja niiden alkioiden ja munasolujen hävittämisestä pitopaikoissa, joihin klassinen scrapie on 11 §:ssä tarkoitetun epidemiologisen selvityksen perusteella voinut levitä tai joista se on voinut levitä tartuntapitopaikkaan. Aluehallintovirasto vastaa päätöksen toimeenpanosta.

14 §

Klassisen scrapien hävittämistoimenpiteet

Sen lisäksi, mitä TSE-asetuksen 13 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 13 §:ssä säädetään eläinten lopettamisesta sekä eläimistä saatujen tuotteiden hävittämisestä, Ruokaviraston on määrättävä myös muut pitopaikassa olevat, klassisen scrapien todennäköisesti saastuttamat sivutuotteet ja muut tuotteet, aineet ja jätteet hävitettäväksi tai käsiteltäväksi siten, että niissä mahdollisesti olevat taudinaiheuttajat tuhoutuvat.

Lisäksi Ruokaviraston on määrättävä eläinten lopettamisen jälkeen rakennukset, joissa eläimiä on pidetty, eläinten tai raatojen kuljetukseen käytetyt ajoneuvot, eläinten hoidossa käytetyt työvälineet, varusteet ja muu todennäköisesti saastunut kalusto ja laitteisto käsiteltäväksi siten, että niissä mahdollisesti olevat taudinaiheuttajat tuhoutuvat. Jos välineitä, varusteita, kalustoa ja laitteita ei ole mahdollista käsitellä siten, että niissä mahdollisesti olevat taudinaiheuttajat tuhoutuvat, on ne määrättävä hävitettäväksi.

Todennäköisesti saastuneet maa-alueet on määrättävä käsiteltäväksi siten, että niissä mahdollisesti olevat taudinaiheuttajat tuhoutuvat. Jos taudinaiheuttajia ei voida hävittää maa-alueilta, on niiden käyttö kiellettävä sellaiseen tarkoitukseen, josta voi aiheutua klassisen scrapien leviämisen vaaraa. Rakennuksia, kalustoa, laitteistoa ja maa-alueita ei kuitenkaan tarvitse määrätä käsiteltäväksi, jos pitopaikan kaikkia lampaita ja vuohia ei ole määrätty lopetettaviksi.

15 §

Klassisen scrapien hävittämistä koskevan päätöksen toimeenpano

Aluehallintoviraston tulee huolehtia, että yli 18 kuukauden ikäisistä lopetettaviksi määrättyistä eläimistä otetaan näytteitä TSE-taudin varalta tehtäviä tutkimuksia sekä tarvittaessa prioniproteiinin genotyypin määrittystä varten.

Klassisen scrapien hävittämistä koskevaa päätöstä täytäntöön panevan eläinterveysviranomaisen tulee pitää yksityiskohtaista luetteloa hävitetystä omaisuudesta.

16 §

Eläinten tutkiminen ja pitopaikkaan kohdistettavat siirtorajoitukset

Aluehallintovirasto päättää TSE-asetuksen liitteessä VII olevan B luvun 3 kohdassa säädetystä, hävittämistoimenpiteiden jälkeen pitopaikkaan kohdistettavista eläinten siirtoja koskevista rajoituksista sekä eläinten tutkimista koskevista määräyksistä.

Toimijan on ennen 1 momentissa tarkoitetun tutkimismääräyksen kohteena olevan eläimen teurastamista ilmoitettava määräyksestä sille viranomaiselle, joka eläintautilain mukaan vastaa eläintautilain vastustamisesta kyseessä olevassa teurastamossa. Omaan käyttöön tapahtuvasta teurastuksesta ilmoitus tehdään kunnaneläinlääkärille. Ilmoitus on teh-

tävä viimeistään teurastusta edeltävänä arkipäivänä. Eläinten tutkimiseen liittyvästä näytteenotosta huolehtii ilmoituksen vastaanottava viranomainen.

17 §

Toimenpiteet, kun epätyypillinen scrapie on todettu

Aluehallintovirasto päättää TSE-asetuksen liitteessä VII olevan B luvun 2.2.3 kohdassa säädettyistä eläinten tutkimista koskevista määräyksistä.

Toimijan on ennen 1 momentissa tarkoitettun tutkimismääräyksen kohteena olevan eläimen teurastamista ilmoitettava määräyksestä sille viranomaiselle, joka eläintautilain mukaan vastaa eläintautien vastustamisesta kyseessä olevassa teurastamossa. Omaan käyttöön tapahtuvasta teurastuksesta ilmoitus tehdään kunnaneläinlääkärille. Ilmoitus on tehtävä viimeistään teurastusta edeltävänä arkipäivänä. Eläinten tutkimiseen liittyvästä näytteenotosta huolehtii ilmoituksen vastaanottava viranomainen.

18 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 21 päivänä huhtikuuta 2021.

Helsingissä 13.4.2021

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin